

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

18 maart 2009

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer **Bart Martens**, mevrouw **Tinne Rombouts** en de heren **Patrick Lachaert**,
Erik Matthijs, **Karlos Callens** en **André Van Nieuwkerke** –

**houdende interpretatie van artikel 17 en houdende wijziging van artikel 48
van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en
Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Rudi Daems**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch;

de heer Lode Ceysens, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege, de heer Jan Verfaillie;

de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick Lachaert; de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, N.;

de heren Jos De Meyer, Erik Matthijs, Frans Peeters, Johan Sauwens;

de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique Guns;

de heren Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke, Jo Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Jan Peumans.

Zie:

2087 (2008-2009)

– Nr. 1: Voorstel van decreet

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 12 maart 2009 het voorstel van decreet van de heer Bart Martens, mevrouw Tinne Rombouts en de heren Patrick Lachaert, Erik Matthijs, Karlos Callens en André Van Nieuwerkerke houdende interpretatie van artikel 17 en houdende wijziging van artikel 48 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

1. Toelichting

De heer *Bart Martens* geeft toelichting bij het voorstel van decreet. Hij verwijst vooreerst naar zijn interpellatie tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de gevolgen van enkele zwaarwegende gerechtelijke uitspraken voor het natuurbehoud in Vlaanderen (*Hand. VI. Parl. 2008-09, nr. C84*), die op 11 december 2008 werd behandeld.

Het voorstel van decreet vloeit voort uit een arrest van de Raad van State van 16 oktober 2008 (arrest nr. 187.115). Daarin besliste de Raad van State een verzoek in te willigen tot vernietiging van een besluit van de Vlaamse Regering van 18 juli 2003 tot afbakening van gebieden in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). De Raad van State heeft geoordeeld dat de termijn waarbinnen volgens het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Natuurdecreet) de VEN-gebieden moeten worden afgebakend geen termijn van orde is, dus geen streef- of richttermijn maar wel een vervaltermijn waarna de Vlaamse Regering haar bevoegdheid tot afbakening verliest. Volgens de heer Martens was het arrest voor vele juristen een verrassing. Wanneer de regelgever aan het overschrijden van een termijn geen gevolgen of sancties heeft verbonden, wordt deze termijn in de rechtsleer doorgaans als een termijn van orde beschouwd en niet als een vervaltermijn waarna de overheid de bevoegdheid verliest om een bepaalde decretaal opgelegde opdracht uit te voeren. Daarenboven is het nieuwe arrest in tegenspraak met vorige arresten van de Raad van State.

De 125.000 hectare VEN die de decreetgever in 1997 vooropstelde en noodzakelijk achtte, is nog lang niet afgebakend. Met dit voorstel van decreet willen de indieners voorkomen dat er geen gebieden meer kunnen worden afgebakend. Het is ook hun bedoeling de indirecte gevolgen van het arrest te ondervangen.

De directe gevolgen zijn beperkt. De Raad van State

heeft immers enkel de VEN-afbakening vernietigd op die percelen waarop de verzoeker een zakelijk recht heeft. Het betreft percelen in Sint-Martens-Latem.

De indirecte gevolgen kunnen verstrekkend zijn. Alle VEN-gebieden zijn immers aangeduid na het verstrijken van de uiterste datum in het decreet, namelijk binnen de vijf jaar na de inwerkingtreding van het decreet op 20 januari 1998. Op 20 januari 2003 moesten dus alle VEN-gebieden zijn afgebakend, zo werd vooropgesteld. De beslissing van de Vlaamse Regering tot definitieve vastlegging van de eerste groep VEN-gebieden heeft plaatsgevonden op 18 juli 2003. De wettigheid van alle VEN-gebieden maar ook van alle gebods- en verbodsbepalingen die daaruit voortvloeien, kan dus worden aangevochten. Het Natuurdecreet legt immers heel wat beperkingen op aan handelingen die plaatsvinden in VEN-gebieden, onder meer het verlagen van het grondwaterpeil, het wijzigen van de vegetatie en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Die beperkingen kunnen voor burgerlijke rechtbanken worden aangevochten omdat ze op een onwettige VEN-afbakening zijn gebaseerd.

Ook wordt bij het verlenen van vergunningen en machtigingen rekening gehouden met de effecten op VEN-gebieden. Ook die beslissingen zouden dus met succes bij de Raad van State kunnen worden aangevochten.

Voor het natuurbehoud is het cruciaal dat grote natuurgebieden met elkaar in verbinding staan. Slechts zo hebben de planten en dieren voldoende levensruimte om te overleven. Veel Europees beschermde soorten gedijen net in grotere gebieden. Het Vlaamse Gewest is door Europese richtlijnen verplicht om die soorten en hun habitat te beschermen. De gevolgen van het arrest zouden dus cruciaal kunnen zijn voor het beleid inzake natuurbehoud.

De heer Martens licht toe dat het voorstel van decreet een interpretatief decreet is, want het verduidelijkt de bedoeling van de decreetgever. Daardoor kan de rechterlijke macht het decreet eenduidig toepassen en komt er rechtszekerheid voor alle rechtsonderhorigen. Het voorstel van decreet schrijft voor de termijnen in het Natuurdecreet, enerzijds voor de afbakening van VEN-gebieden, anderzijds voor het opstellen van natuurrichtplannen in die gebieden, te interpreteren als termijnen van orde. De overschrijding daarvan leidt dus niet tot een verlies van bevoegdheid. De lectuur van de memorie van toelichting van het Natuurdecreet toont volgens het lid ook dat dit oorspronkelijk de bedoeling was (*Parl. St. VI. Parl. 1996-97, nr. 690/1*).

Artikel 2 van het voorstel van decreet bepaalt dat de termijnen van artikel 17, tweede lid, als termijnen

van orde moeten worden beschouwd. Het gaat dan over termijnen voor afbakeningsplannen van grote eenheden natuur (GEN) en grote eenheden natuur in ontwikkeling (GENO), die samen het VEN uitmaken, en voor de totstandkoming van de natuurrichtplannen.

De indieners stellen in artikel 3 voor de termijnen uit het oorspronkelijke artikel 48, recent nog gewijzigd door het verzameldecreet van 12 december 2008 (decreet houdende diverse bepalingen inzake energie, leefmilieu, openbare werken, landbouw en visserij) te schrappen. Doel is te voorkomen dat vaststellingen van natuurrichtplannen buiten die termijnen door de rechtbank als onwettig worden beschouwd.

Het lid hoopt dat het voorstel van decreet snel kan worden goedgekeurd. Dat is belangrijk om een reeks gerechtelijke procedures tegen beperkingen voortvloeiend uit VEN-afbakeningen te vermijden en de rust op het terrein te herstellen.

2. Bespreking

2.1. Algemeen

Keuze voor een interpretatief decreet

Mevrouw *Hilde Crevits*, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, stelt dat ze naar aanleiding van de vermelde interpellatie van de heer *Martens*, behandeld op 11 december 2008, al aan de administratie de opdracht had gegeven om te zoeken naar een oplossing. De Raad van State heeft immers een beslissing genomen die indruist tegen de gangbare praktijk en die een aantal potentiële gevaren voor het natuurbeleid inhoudt. De Vlaamse Regering heeft dan de verschillende oplossingsmogelijkheden besproken. De minister heeft deze al toegelicht bij de behandeling van de interpellatie (*Hand. VI. Parl. 2008-09, nr. C84*). De regering heeft ervoor gekozen om te werken met een interpretatief decreet. Het voorstel van decreet volgt deze keuze van de Vlaamse Regering en de minister kan het voorstel dan ook steunen.

De heer *Frans Wymeersch* vindt dat het voorstel van decreet het Natuurdecreet van 21 oktober 1997 wezenlijk wijzigt. Dat decreet is destijds na een moeizame en lange bespreking in de commissie goedgekeurd. Het lid stelt vast dat het decreet in de praktijk niet werkt of niet goed werkt, onder meer wegens de traagheid van de Vlaamse overheid. Daarom is nu een reparatiedecreet van de meerderheidsfracties nodig.

Er is heel wat maatschappelijke discussie geweest

over de invoering en de afbakening van de VEN-gebieden, dat is allicht een van de redenen waarom de afbakening zoveel vertraging heeft opgelopen. De meerderheid dient nu plots een soort nooddecreet in om de bestaande wettelijke mogelijkheden om bezwaar aan te tekenen tegen dergelijke overheidsbeslissingen, te blokkeren. Vlaams Belang vindt dit een verwerpelijke tactiek van de meerderheid. Als decreten fouten vertonen, moet er opnieuw over worden gediscuteerd. Met een nooddecreet onvolkomenheden wegwerken en aldus burgers die van hun wettelijke rechten gebruikmaken tot de orde roepen, is niet de juiste werkwijze.

Voor de heer *Rudi Daems* is dit voorstel geen nooddecreet maar wel een interpretatief decreet dat de wens van de decreetgever verduidelijkt maar niet wijzigt. Het is goed dat de meerderheid snel reageert. Het lid heeft wel vragen bij de draagwijdte van andere arresten en het facultatief maken van de natuurrichtplannen.

De heer *Jan Peumans* beaamt dat de discussies over de afbakening van VEN-gebieden talrijk waren. Het is bewonderenswaardig dat een interpellatie van een lid zo snel tot een decretaal initiatief leidt. Daarbij is gekozen voor de weg van een voorstel van decreet. Rechtszekerheid is in deze aangelegenheid echter belangrijk. Wat houdt het advies van de legistische dienst van het Vlaams Parlement over het voorstel van decreet in? Het lid vraagt de indieners dit advies ter beschikking te stellen.

De heer *Peumans* kondigt tot slot aan dat de N-VA het voorstel van decreet in de plenaire vergadering zal goedkeuren.

De heer *Bart Martens* zal het advies van de legistische cel aan de heer *Peumans* bezorgen. De indieners hebben het advies, dat uitsluitend enkele formele opmerkingen bevatte, gevolgd. Er waren geen opmerkingen over de formules en de interpretatieve bepaling.

Historiek afbakening VEN-gebieden

De heer *Frans Wymeersch* informeert naar de algemene standpunten van CD&V en Open Vld over het voorstel van decreet. Het lid herinnert zich de levendige discussies over het decreet toen CD&V in de oppositie zat. Dat heeft trouwens geresulteerd in de grote plattelandsbetoging van 11 mei 2003 tegen de afbakening van de VEN-gebieden, waarin leden van CD&V op kop liepen. In de afgelopen jaren hebben volgens de heer *Wymeersch* ook eminente liberale parlementsliden fundamentele kritiek gegeven over het VEN. Het lid pleit voor enige consequentie.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de betoging van mei 2003 vooral gericht was tegen de handelswijze bij de afbakening. Het VEN-concept zelf dateert van het decreet van 21 oktober 1997, dat door toenmalig minister Kelchtermans werd ingediend. Het concept zelf werd door CD&V ook in de vorige regeerperiode niet in vraag gesteld. De afbakeningen gebeuren nu op een zorgvuldige wijze in de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, dat is volgens alle betrokkenen de juiste werkwijze. Het voorstel van decreet heeft als doel de nefaste gevolgen en de onrust die het arrest kan veroorzaken, te vermijden.

Volgens de heer *Karlos Callens* werden er destijds veel vragen gesteld over de omvorming van een aantal landbouwgebieden tot VEN-gebied, een concept dat toen nog niet bekend was. Open Vld en de andere meerderheidsfracties hebben in deze regeerperiode rekening gehouden met de verzuchtingen van de landbouwsector. Na vele gesprekken hebben ook de landbouworganisaties zich bij een aantal beslissingen neergelegd. De discussie gaat vandaag echter niet over het concept van het VEN maar over een aanpassing van de decretale bepalingen.

De heer *Lode Ceysens* stelt dat CD&V vooral de gelijktijdige afbakening in het buitengebied van de natuurlijke en van de agrarische structuur bepleitte. Vandaag is op dat vlak heel wat vooruitgang geboekt. Rechtszekerheid is volgens het lid noodzakelijk.

2.2. Draagwijdte van andere arresten

De heer *Rudi Daems* informeert naar de impact van de andere arresten van de Raad van State over VEN-afbakeningen. De Raad van State heeft volgens de informatie waarover het lid beschikt de volgende afbakeningen vernietigd: het afbakeningsplan vallei van de Grote Nete (arresten 179.776, 178.475), het afbakeningsplan Averbode (arresten 182.301, 178.904), het afbakeningsplan Zoniënwood (arresten 182.924, 182.925, 183.526), het afbakeningsplan vallei van de Boven-Zeeschelde (arresten 178.909, 178.460, 178.906), het afbakeningsplan van de Herk (arresten 186.797, 186.798, 132.562, 132.561) en het afbakeningsplan Manhovebos (arresten 184.759, 184.758). Het afbakeningsplan Langenbos is nog niet vernietigd (arresten 184.113, 183.525) maar dat kan mogelijk nog gebeuren. Volgende afbakeningsplannen zijn niet vernietigd: het afbakeningsplan Ronde Put (arrest 179.253), het afbakeningsplan Kempense Kleiputten (arresten 183.807, 183.808) en het afbakeningsplan Leugenbos (arresten 133.267,

138.836). Is er gekeken naar deze arresten om na te gaan of er andere gronden voor vernietiging worden aangehaald die ook zouden kunnen worden gemedieerd via dit voorstel van interpretatief decreet?

De heer *Bart Martens* laat opmerken dat het afbakeningsplan Kraenepoel door het arrest van de Raad van State van 16 oktober 2008 enkel is vernietigd wat betreft de percelen in Sint-Martens-Latem waar de verzoeker een zakelijk recht op had. Het gaat niet om het volledige VEN-gebied in kwestie.

Minister *Hilde Crevits* beaamt dat de vernietiging bepaalde percelen betrof en dus niet de hele afbakening. De andere gronden van vernietiging kunnen in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen worden ondervangen, zo bleek uit een eerste onderzoek door de juridische dienst van het departement. De minister zegt toe dat ze de arresten nogmaals zal laten onderzoeken.

De heer *Patrick Lachaert*, commissievoorzitter, stelt voor dat de indieners van het voorstel van decreet dit verder nakijken voor de behandeling van het voorstel in de plenaire vergadering.

2.3. Natuurrichtplannen

De heer *Rudi Daems* stelt dat artikel 3 van het voorstel van decreet terecht de termijn in artikel 48 van het Natuurdecreet schrapt. Wat is echter het motief voor het facultatief maken van de natuurrichtplannen? Dat is volgens het lid geen goede keuze, onder meer omdat het de druk om natuurrichtplannen op te stellen, wegneemt.

De heer *Bart Martens* antwoordt dat door het wegvallen van de termijn er geen reden meer is om het onderscheid tussen de facultatieve natuurrichtplannen in VEN-gebieden, afgebakend op basis van artikel 21 van het Natuurdecreet, en de natuurrichtplannen in VEN-gebieden, afgebakend in ruimtelijke uitvoeringsplannen, te handhaven. Een natuurrichtplan is niet altijd het meest aangewezen instrument om de inrichting en instandhouding van dergelijk gebied te garanderen. De instandhoudingsdoelstellingen vormen een evenwaardig instrument. Het opstellen van deze doelstellingen zal nog veel werk vergen, maar dat zal hoe dan ook moeten gebeuren wil het Vlaamse Gewest aan zijn Europese verplichtingen voldoen.

3. Artikelgewijze bespreking

De artikelen 1 tot 4 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

4. Eindstemming

Het voorstel van decreet wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

De verslaggever,

Rudi DAEMS

De voorzitter,

Patrick LACHAERT
